

Crna Gora
SKUPŠTINA
**Odbor za zdravstvo, rad
i socijalno staranje**
Broj: 00-63-12/23-
EPA: XXVII
Podgorica, 08. maj 2023. godine

Na osnovu člana 73 stav 5 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, sa sjednice održane 21. februara 2023. godine, podnosi

**IZVJEŠTAJ
SA KONSULTATIVNOG SASLUŠANJA
POVODOM
NACRTA ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI, SA POSEBNIM OSVRTOM NA
ODREDBE OSPORAVANE U TOKU NJEGOVE JAVNE RASPRAVE**

I Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore je, na 58. sjednici održanoj 26. januara 2023. godine, razmotrio inicijativu za održavanje konsultativnog saslušanja predstavnika nadležnih institucija vezano za problematiku definisanja dopunskog rada u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (koji je u fazi izrade nacрта), koju je poslanik mr Boris Mugoša, član Odbora, podnio u elektronskoj formi.

U skladu sa članom 73 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor je odlučio da održi konsultativno saslušanje 21. februara 2023. godine.

U cilju prikupljanja potrebnih informacija i stručnih mišljenja, u skladu članom 73 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor je na konsultativno saslušanje pozvao sljedeća lica:

- Dragoslava Šćekića, ministra zdravlja;
- dr Vuka Kadića, direktora Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore;
- dr Ljiljanu Radulović, direktoricu Kliničkog centra Crne Gore;
- prim. dr Danila Jokića, direktora Doma zdravlja Podgorica;
- dr Žanku Cerović, predsjednicu Ljekarske komore Crne Gore;
- dr Vladimira V. Jovetić, predsjednika Stomatološke komore Crne Gore;
- dr Milenu Popović Samardžić, predsjednicu Sindikata doktora medicine Crne Gore;
- dr Mihaila Babovića, predsjednika Samostalnog sindikata zdravstva Crne Gore; i

- dr Mladena Filipovića, predsjednika Udruženja doktora medicine privatne prakse Crne Gore.

Na poziv Odbora za konsultativno saslušanje odazvala su se sva pozvana lica izuzev dr Ljiljane Radulović i dr Mihaila Babovića. Dr Radulović iz opravdanih razloga nije bila u mogućnosti prisustvovati predmetnom saslušanju, o čemu je blagovremeno obavijestila Sekretarijat Odbora.

Takođe, konsultativnom saslušanju su, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali dr Slađana Ćorić, državna sekretarka u Ministarstvu zdravlja, Stevan Đurišić, direktor Direktorata za normativnu djelatnost i harmonizaciju propisa u Ministarstvu zdravlja, Radovan Nikolić, načelnik u Direktoratu za zdravstvenu zaštitu, farmakologiju i regulisane profesije u Ministarstvu zdravlja i Marina Vujačić, izvršna direktorica Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore.

II Ministar zdravlja Dragoslav Šćekić, u vezi predmetne teme, kazao je da je potrebno stvoriti kvalitetna zakonska rješenja kako bi zdravstveni sistem mogao da funkcioniše na najbolji način. Istakao je da Ministarstvo zdravlja već godinu dana radi na pripremi Nacrta zakona o zdravstvenoj zaštiti prilikom čega su uvažene mnoge sugestije koje su došle sa onih adresa koje razumiju kako treba da funkcioniše zdravstveni sistem. Osnovna ideja izrade novog zakonskog rješenja je interes građana, odnosno brza i efikasna zdravstvena zaštita i dostupne zdravstvene usluge, što će vratiti povjerenje u zdravstveni sistem. Posebna pažnja posvećena je primarnoj zdravstvenoj zaštiti, stvaranju uslova za neke nove usluge, kako bi se rasteretio sekundarni i tercijarni nivo i, na taj način, zaustavili i preduprijedili svi nepoželjni momenti, kako u zdravstvenom tako i ekonomskom smislu. Akcenat je stavljen i na proces digitalizacije, zbog nepostojanja kvalitetne baze podataka kroz koju bi se moglo pratiti funkcionisanje zdravstvenog sistema. Šćekić je istakao važnost privatnog sektora zdravstva, i njegovog razvoja na kvalitetan način, kako bi taj sektor bio u mogućnosti da pomogne javnom zdravstvu. U tom smislu, naglasio je potrebu da privatni sektor obezbjeđuje sopstveni kadar, kako se deficitarni kadar iz javnog zdravstva ne bi prelivao u tom pravcu. Osvrćući se na dopunski rad ljekara, kazao je da je namjera Ministarstva da se taj segment uredi na kvalitetan način kako bi se otklonile nedoumice koje su postojale u prethodnom periodu. Istakao je formiranje Centra za rani razvoj djeteta, čime se želi dati doprinos stvaranju uslova za zdrav razvoj djece, prepoznavanje određenih promjena i pravovremenu reakciju. Cilj je, kako je rekao, podijeliti nadležnost između Ministarstva zdravlja, Ministarstva prosvjete i Ministarstva rada i socijalnog staranja kako bi se razvoju djeteta dao puni doprinos. Šćekić je kazao da je, kroz razmjenu informacija sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma, posebna pažnja posvećena poglavljju koje se tiče razvoja zdravstvenog turizma u Crnoj Gori.

Dr Vuk Kadić, direktor Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore istakao je neophodnost ovakvog zakonskog rješenja kako bi se reformisao kompletan zdravstveni

sistem. Kazao je da, u ovom trenutku, više od 40% ukupnog budžeta Fonda odlazi na zarade u javnom sektoru. Govorio je o potrebi kontinuiranog ulaganja u zdravstvo jer je medicina skuplja svake godine. S tim u vezi, naveo je da je budžet Fonda na 6,5% ukupnog bruto društvenog proizvoda, dok je taj procenat u zemljama regiona 8%, a u razvijenim evropskim zemljama čak od 10 do 12%. Uzimajući te podatke u obzir kazao je da, iako Fond za zdravstveno osiguranje nije na evropskom nivou, pohvalno je da su, u ovom trenutku, odvajanja za zarade zdravstvenih radnika bliže evropskom nivou. Što se tiče dopunskog rada ljekara kazao je da, iako se želi dati prioritet javnom zdravstvu, svaki ljekar ima pravo da radi ono što želi poslije radnog vremena, ukoliko ispuni obavezu koja mu je zakonski propisana kod primarnog poslodavca. U tom smislu, kazao je da je prihvatljivo rješenje kompromis koji je napravilo Ministarstvo zdravlja, a koji podrazumijeva mogućnost rada kod jednog poslodavca. Kadić je kazao da je mišljenja da je dopunski rad mogao biti regulisan i kroz ugovorni odnos između zaposlenog i poslodavca, kao i u drugim profesijama jer, na taj način, poslodavac štiti svoje interese kroz potpisani ugovor.

Dr Žanka Cerović, predsjednica Ljekarske komore Crne Gore, svojim izlaganjem, istakla je ulogu Ljekarske komore, u izradi strategija i zakonskih rješenja u oblasti zdravstva, kao krovne profesionalne i nezavisne organizacije ljekara. Cerović je istakla važnost aktivnog učešća svih relevantnih subjekata sistema, u procesu izrade zakona, kako bi građani dobili najbolju zdravstvenu zaštitu a zdravstveni radnici optimalne uslove za rad. Naglasila je potrebu jačanja javnog zdravstva i, u tom smislu, pohvalila izgradnju novih objekata u okviru Kliničkog centra, koji će biti od velikog značaja za crnogorske građane. Prioritet ovog zakonskog rješenja mora biti zadržavanje ljekara u zdravstvenom sistemu. S tim u vezi, kazala je da se ljekarima mora obezbijediti adekvatno školovanje ali i sloboda u radu. U tom smislu kritički se osvrnula na odredbe Nacrta zakona koje se tiču zabrane rada ljekarima u privatnoj praksi kao i zabrane da nosilac djelatnosti u privatnoj zdravstvenoj ustanovi ne može biti lice sa 66 godina života. Cilj zakona treba biti pružanje pristupačne i kvalitetne zdravstvene zaštite, nezavisno od toga da li je u pitanju javni ili privatni sektor. U tom smislu, naglasila je da građani imaju slobodu da biraju da li će se liječiti u javnom ili privatnom sektoru. Takođe, istakla je značaj javno-privatnog partnerstva i mogućnost da se privatne ustanove upotrijebe za dobrobit građana. Cerović je kazala da dopunski rad ljekara u privatnim ustanovama ne utiče na liste čekanja i, u smislu zloupotreba kada je taj rad u pitanju, istakla je značaj inspeksijskih mehanizama države. Govoreći o uslovima rada ljekara osvrnula se na niske naknade za odvojeni život ljekara, destimulišući obračun zarada na primarnom nivou zdravstvene zaštite i potrebi zaštite crnogorskog tržišta od velikog priliva ljekara iz inostranstva.

Dr Vladimir Jovetić, predsjednik Stomatološke komore Crne Gore, osvrnuo se na neke od odredbi Nacrta zakona koje se tiču stomatološke zdravstvene zaštite. Ukazao je na izostavljanje iz stomatološke zdravstvene zaštite, preko izabranog doktora stomatologije, građana koji su, do sad, pored djece školskog i predškolskog uzrasta, imali

to pravo. Podsjetio je da Stomatološka komora traži da minimalne cijene stomatoloških usluga utvrđuje Komora, uz saglasnost Ministarstva zdravlja, i oni su inicirali da se to uvrsti u tekst zakona. Takođe, Stomatološka komora predlaže da za sva pitanja vezana za stomatološku zdravstvenu zaštitu, Ministarstvo konsultuje nadležnu komoru. Kao problematičnu odredbu istakao je onu koja propisuje rok od pet godina na koji se izdaje rješenje o ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti privatne zdravstvene ustanove. Govorio je o mogućnosti otvaranja stomatoloških ambulanti u okviru službe hitne pomoći. Takođe, istakao je potrebu da se jasno predvidi što jedan stomatolog u svojoj ordinaciji može da radi. S tim u vezi, zatražio je da se decidno propiše koja je ustanova nadležna za izdavanje sertifikata za estetsku stomatologiju i da se privremeno obustavi izdavanje licenci za rad strancima.

Dr Danilo Jokić, direktor Doma zdravlja Podgorica kazao je da ovaj Nacrt zakona predstavlja put ka kvalitetnijem zdravstvenom sistemu, koji će biti na dobrobit svih zdravstvenih radnika i građana Crne Gore. U svom izlaganju osvrnuo se na odredbe koje se tiču primarnog nivoa zdravstvene zaštite i naglasio da su Nacrtom prepoznate stvari koje su bile nedostaci ovog nivoa zdravstvene zaštite. Govorio je o važnosti palijativne njege za zdravstveni sistem i značaju podizanja sportske medicine na veći nivo. Jokić je istakao da bi povećan broj specijalista u domovima zdravlja uticao na smanjenje liste čekanja u Kliničkom centru Crne Gore. Kao problem naveo je nedostatak higijenske epidemiološke službe u Domu zdravlja Podgorica. Tokom svog izlaganja osvrnuo se na koeficijente zarada ljekara primarnog nivoa i na potrebu da se ti koeficijenti uredi kako bi sistem dobio zadovoljne ljekare i ostale zdravstvene radnike na primarnom nivou zdravstvene zaštite.

Dr Milena Popović Samardžić, predsjednica Sindikata doktora medicine Crne Gore kazala je da će propisivanje odredbe da zdravstveni radnici sa navršениh 66 godina života ne mogu biti nosioci djelatnosti u privatnoj zdravstvenoj ustanovi, uz uvođenje novog instituta "privatna praksa", stvoriti konfuziju u primjeni zakona u praksi. Kako je kazala, takva situacija može dovesti do toga da vlasnici postojećih privatnih zdravstvenih ustanova moraju zatvarati te ustanove nakon navršениh 66 godina života, pa bi iste otvarali kao privatne prakse i, na taj način, nastavljali sa radom. Što se tiče definisanja pripravnosti, istakla je potrebu da se taj vid rada ograniči, na određeni broj dana, jer ljekari koji su premoreni radom ne mogu pružiti kvalitetnu zdravstvenu uslugu. S tim u vezi, kazala je da je Ljekarska Komora Crne Gore ponudila svoje predloge Ministarstvu zdravlja, koji su podrazumijevali da osoba može biti raspoređena na pripravnost 30 dana u kontinuitetu ili u periodu ne dužem od četiri mjeseca u toku godine. Govoreći o pripravniciom stažu ljekara, naglasila je da Nacrt zakona mora biti precizniji uz preporuku da se propiše obaveza raspisivanja poziva za pripravnici staž od strane države, dva puta godišnje. Takođe, istakla je potrebu da se zakonom propiše rok za pripremanje specijalističkog ispita ljekara. Govorila je o izboru direktora zdravstvenih ustanova i izboru članova odbora direktora tih ustanova i naglasila da u tim odborima mora biti imenovano najmanje jedno lice sa invaliditetom. Osvrnula se i na određivanje nastavnih baza

Medicinskog fakulteta i na potrebu da te ustanove zadovolje uslove neophodne za dobijanje tog statusa.

Dr Mladen Filipović, predsjednik Udruženja doktora medicine privatne prakse Crne Gore kazao je da je Strategija razvoja zdravstva ključni dokument bez kojeg se ne može usvajati ovakav zakon i da je izrada ta dva dokumenta trebala paralelno da se odvija da bi se pokazalo u kom pravcu zdravstveni sistem treba da se razvija. Govoreći o zaradama ljekara kazao je da budžet za zdravstvo mora biti veći. Pohvalno je govorio o procesu digitalizacije zdravstvenog sistema, čiji fokus će biti centralizovanje podataka, koji će se međusobno uvezivati između javnog i privatnog zdravstvenog sektora. Filipović se osvrnuo na odredbe Nacrta zakona koje se tiču uvođenja instituta “nosilac djelatnosti”, rada ljekara nakon navršene 66 godine života, ograničenog trajanja rješenja za rad u privatnim ustanovama, radnog vremena zdravstvenih ustanova i osnivanja privatne prakse. Govoreći o radu privatnih zdravstvenih ustanova istakao je da su one u podređenom položaju, u odnosu na javni sektor, jer su dužne da plaćaju PDV prilikom nabavke opreme. Osvrnuo se na rad ljekara nakon 66 godine života i istakao da, ukoliko postoje zloupotrebe, treba pojačati inspeksijski nadzor.

Nakon uvodnih izlaganja ministara i ostalih pozvanih lica, prisutnima na sjednici se obratila i **Marina Vujačić, izvršna direktorica Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore**. Na početku svoga izlaganja naglasila je da je konačno došlo vrijeme da postoje zdravstveni objekti koji će biti u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata, kada su u pitanju odredbe o pristupačnosti svih javnih objekata i površina osobama sa invaliditetom. Osvrnula se i na pristupačnost savremene opreme ovoj populaciji. Što se tiče teksta zakonskog rješenja istakla je potrebu pravilnije upotrebe određene terminologije koja se tiče osoba sa invaliditetom. Formiranjem centra za rani razvoj djeteta, kako je navela, konačno će se riješiti pitanje funkcionisanja Centra za autizam. Podsjetila je da je Fond za zdravstveno osiguranje raspisao javni poziv za isporučioce medicinsko tehničkih pomagala i pohvalila taj potez iz razloga što osobe sa invaliditetom dugo vremena nijesu imale mogućnost izbora vrste pomagala, kao i isporučioca ili proizvođača tog pomagala. Na kraju, Vujačić je izjavila da se ljekarima mora omogućiti dopunski rad, jer je njihovo pravo da, u slobodno vrijeme, rade tamo gdje žele da rade.

Učešće u raspravi, tokom sjednice, uzeli su i predstavnici Ministarstva zdravlja - dr Slađana Ćorić, državna sekretarka, Stevan Đurišić, direktor Direktorata za normativnu djelatnost i harmonizaciju propisa i Radovan Nikolić, načelnik u Direktoratu za zdravstvenu zaštitu, farmakologiju i regulisane profesije.

U raspravi, povodom predmetne teme, učestvovali su članovi Odbora: dr Srđan Pavićević, mr Boris Mugoša, dr Adnan Striković, Milosava Paunović, dr Vladimir Dobričanin i dr Tamara Vujović.

Okosnicu diskusije predstavljale su odredbe osporavane tokom javne rasprave sprovedene povodom Nacrta zakona o zdravstvenoj zaštiti, sa posebnim osvrtom na

odredbe koje se tiču dopunskog rada zdravstvenih radnika. Tokom rasprave istaknuto je da je ljekarima neophodno omogućiti dopunski rad ali i da ga treba urediti sa aspekta jasnih uslova i neophodne kontrole. S tim u vezi, istaknuta je potreba digitalizacije i integracije zdravstvenog sistema kao i mogućnost organizovanja inspeksijskih organa unutar Ministarstva zdravlja.

Tokom diskusije bilo je riječi i o sljedećim temama:

- problematici uvođenja instituta “nosioca djelatnosti” u privatnim zdravstvenim ustanovama;
- javno - privatnom partnerstvu u zdravstvu i uslovima rada u oba sektora;
- deficitu zdravstvenog kadra i potrebi da se taj kadar sačuva u zdravstvenom sistemu;
- edukaciji zdravstvenih radnika, raspisivanju specijalizacija i mogućnosti odrađivanja pripravničkog staža;
- uslovima potrebnim za utvrđivanje nastavnih baza Medicinskog fakulteta;
- zaradama zdravstvenih radnika i izdvajanjima za odvojeni život;
- načinu finansiranja zdravstvenog sistema;
- problemima vezanim za infrastrukturu, opremu i nabavku lijekova;
- neophodnosti decentralizacije zdravstvenog sistema i formiranja regionalnih zdravstvenih centara;
- formiranju Centra za rani razvoj djeteta;
- potrebi razvoja medicinskog turizma;
- nedostatku strategije za razvoj zdravstva i neophodnosti postojanja strateških dokumenata;
- nepostojanju registara iz oblasti zdravstva;
- mapiranju zdravstvenog sistema;
- reformi stomatološke zdravstvene zaštite i utvrđivanju minimalnih cijena stomatoloških usluga;
- položaju osoba sa invaliditetom i nepristupačnosti objekata i opreme u zdravstvu za ovu populaciju;
- neophodnosti formiranja paketa zdravstvenih usluga;
- listama čekanja za specijalističke preglede;
- cijeni lijekova;
- izboru direktora i upravnih odbora u zdravstvu;
- neophodnosti depolitizacije sistema zdravstva kao i o drugim pitanjima značajnim za unapređenje zdravstvene zaštite građana Crne Gore.

Tokom sjednice istaknut je značaj i potreba saradnje javnog i privatnog sektora kako bi se stvorio jedinstveni zdravstveni sistem koji će biti u mogućnosti da pruži kvalitetnu, pravovremnu i svim građanima dostupnu zdravstvenu zaštitu. S tim u vezi, istaknuta je spremnost svih učesnika za nastavak konsultacija koje bi dovele do visokog stepena saglasnosti prilikom utvrđivanja Predloga zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Uzimajući u obzir sadržaj rasprave na predmetnom konsultativnom saslušanju Odbor je odlučio da, u skladu sa članom 73 stav 5 Poslovnika Skupštine Crne Gore, dostavi Ministarstvu zdravlja, na dalju realizaciju sljedeće

OCJENE I STAVOVE

1. Odbor je ocijenio da su stavovi Ministarstva zdravlja, na jednoj i Ljekarske komore Crne Gore, na drugoj strani, još uvijek udaljeni zbog čega je potrebno nastaviti razgovore do postizanja obostrano zadovoljavajućeg kompromisnog rješenja.

2. Odbor daje punu podršku radnoj grupi Ministarstva zdravlja i spreman je da, u punom kapacitetu, učestvuje u radu te radne grupe, sa ciljem da se dodatno razmotre pojedine odredbe Nacrta zakona o zdravstvenoj zaštiti kako bi se, na bazi kompromisnog rješenja, došlo do zajedničkog stava, u cilju definisanja spornih odredaba predmetnog nacrta zakona.

Izlaganja članova Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje, kao i lica pozvanih na konsultativno saslušanje, sadržana su u zapisniku sa 60. sjednice Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA

Dr Srđan Pavićević